

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

Prima pars.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Setmo

piat·psal. Saluasti me a descendentiō in lacū . et ut animā et
corpus ad celestia regna pducat. De salute anime dicit̄ lu. 9. Si
luis homis non venit aias pdere sed saluare. De salute vero cor-
poris dicit̄ phili. 3. Saluatorē expectamus dñm nřm ihesū chri-
stum. qui reformabit corpus humilitatē nostre afiguratu corpori
sue. Et q̄ ista salus sit regni celestis dicit̄ apo. z. thi. 4. Libera-
bit me dñs ab omni opere malo . et saluū faciet in regnū suū
celeste. cui laus et gloria in secula seculorum amen.

Tertia pars

Ercio q̄ dicit̄ quod vocatū est: tangit̄ sacri noīs pre-
cedens insinuatio. et duo facit. Primo tangit̄ anuncia-
ntē dignitas . quod vocatū est ab angelo. lu. 2. Vo-
cabis nomen eius ihesū. **N**ota glo. tangit̄ du-
pliē causam quare hoc nomen ab angelo vocatū est. Prima q̄
non deuīt tā glorioſū nomen primū ab hominibꝫ appellari sed
ab excellentiori natura. Secunda est ne hō videre huīus noīs
machinator. Secundo ponit̄ tempis agruitas: priusq; in vtero
virginis capere: eccl. 6. Qui futurus ē iam vocatū est nomē
eius. et scīt̄ q̄ homo sit. Nota q̄ christus p̄mis voluit nomi-
nari q̄ in virgine esset conceptus. Primo vt ostenderet se an dœ
ptū virginez extitisse. non em̄ noīant̄ nisi ea que sunt. nō q̄ hō
nomen ab eterno fuit ordinatū. psal. Dñe nomen tuū in eter-
nū. Secundo fuit a deo diuino ore noīatum. isa. 62. Vocabiē tī
bi nomen nouum quod os dñi noīauit. Tertio a p̄phetis expe-
ctatū. gene. 49. Salutare tuū expectabo dñe. Quarto virginē &
ioseph nunciatiō lu. 2. et mat. 1. Quinto pastorebꝫ nunciatiō lu.
2. Annuncio vobis gaudiū magnū quia natus est vobis hodie
saluator mundi. Sexto a ioseph hodie imposituz. Septimo ab
apostolis diuulgatū. vnde de beato paulo dicit̄. Vas electiois
ē mihi vt portet nomen meū corā gentibꝫ et regibꝫ et siliis is-
rael. act. 9. et eccl. 47. Ad insulas longe diuulgatū est nomē
tuū. qm̄ in omnē terrā exiuit sonus eoz. et in fines orbis terre
verba eoz. Rogemue ḡ ec.

In vigilia epiphanie. prima pars. ser. xvii

Efuncto herode ecce angelus dñi apparuit ¶
in somnis ioseph i egypto it. mat. 2. Querunt ali-
qui frequēter. quare mali homines vivunt in mundo
isto. quibus r̄ndet aug. sup psal. a tagit duas eas
vite eoz dicens. Ne putetis frustra malos homines
vinere. omnis em̄ malus aut ideo vivit ut corrīgat. aut ut per/
ipm bonus exerceat ecce nequissimus herodes qui longo vixit

tempore. multis dedit virtutis exercitium. nam et ipse christo et beate virginis dedit humilitatis et patientie materiam. dum ad fugam persecutione ipsius compulsi sunt ipse tamen per malicias suas ita dedit aliis occasionem virtutis quam mansit in corrigibilis immo longiori vite addebat longiora facinora volens igitur deus dare pacem sanctis suis interueniente morte. malicie herodis finem constituit quatenus beata virgo et ioseph de exilio cum christo redirent ad propria. sed quo reditu agitur in presenti euangelio. Vbi tria tanguntur. Primum est mandatum angelicum. Secundum est humanum obsequium: qui confusgens. Tertium est habitaculum floridum: et ammonitus. Quidam datum angelicorum fuit ad ioseph ut acciperet puerum et matrem a rediret. Humanum obsequium quia ioseph obsecutus est puer et virginis. accepit enim puerum et matrem et venit in terram israel. Habitaculum quia veniens habitauit in nazareth quod interpretatur flos. B Circa primum quatuor tanguntur. Primum est persecutoris interitus ibi. defuncto autem herode. li. 16. Mortuus est diues et sepultus est in inferno. Nota quod herodes iste fuit filius antipatris ydumei. qui propter amicitiam mari et antonij adeo claruit quod data est ei vox cipris neptis regis arabum. Commendatus inque apud cesarem a marco et antonio de virtute prelio et fidelitate donauit illi cesar immortalitatem et civilitatem romanam. Cunq; apud cesarem accusaretur de infidelitate romano. ab antipatre ueste proiecta nudus stet ante cesarem. multitudo ostendens vulnerum in omni corpore que se taente clamarent eum fuisse romano fidem. tunc data illi optione qua vellet in indea pontificali dignitate fulgere ipse dignitatis mensuram remisit in cesarem unde procurator inde declaratus est. Dic ex superadicta vox sua faselum genuit quem sub se hierosolimis procuratorem instituit. alterum autem filium scilicet hunc herode prescit galilee. Mortuo autem antipatre sumptione veneni. fasculo etiam ad saxum frando capite se necante. Herodes properauit romam vbi squalu Antonij totius indee rex declaratus. Rediens autem usque ad quartum annum quo rome diaedema suscepere regnum obtinere non potuit. Antigono occupante indeam. Confirmatus est autem in regnum anno quarto sue institutionis. et extine triginta septem annis regnauit quem propter innocentium interfectionem et persecutionem christi. percussit dominus cum iam esset septuaginta annos. nam febris non medocris erat. prurigo intollerabilis in omnem corporis superficie assiduis vexabat colli tormentis pedes illi tumuerant putredo.

Setmo

testiculorum vermes generabat. creber anhelitus & interrupta spiria. Cunqz corpus eius iussissent media oleo calidore fuisse. dimersum in archam. ibi dissolutum est. vt lumina quasi mortuus resoluta torqueret. astantiuz tñ clamore vñsus est. Cunqz talibus languoribus premeret. duos sophistas qui legem exponebant viuos cremari iussit. cu multa adolescentiū turba eo qz ta bescente rege. aquilam auream fluminibus deiecerent. quam idē rex dtra primas leges sup maximā portam templi pom̄ precep̄rat. Audiens aut iudeos mortem suā expectare cu gau dio. nobilioribus ex omni iudea collectis iuuenibz precep̄it salome sorori sue. vt cu animā efflaret. statim illos occideret. ita vt etiā omnis iudea iuita. ipso mortiente lugeret. Quadam aut die cu pōmū incideret. statim illum tussis violenta arripuit. qui dolore compressus. dexteram sustulit vt seipsum cultello perimeret. sed antonius sobrinus eius dexteram sibi atinuit. eumqz sic a nec impediebat. statimqz rex velut mortu⁹ in palacio plangit. Quo audiens antipater filius eius quem ipse ligauerat in vinculis. gauius est. multa pmitens custodibz. si se libez abire pmitterent. Quod dū pater accepisset. granus tulit sili exultationē qz morten. et atinuo missis satellitibz iussit interficia eum. Post cuius mortem quinqz diebo exadis. et ipse nequissimus mortu⁹ est regni suo anno. 37. Salome aut omnes quos occidi manda uerat. liberos abire pmisit. Sepelivit aut eum archelaus filius eius in herodium iuxta mandatum ipsius. nihil regij ornatus in funeris pompa pretermittens. C Nota qz quicunqz moritur defundus dici potest a defectu. eo qz deficit vita eius. qui defectus est maximus omnium. vnde eccl. 22. Sup mortuum ploca. deficit em̄ lux eius. moeſ tñ malorum potissime debet dici defun dio. et hoc propter tria. Primo quidem. quia sicut deficiunt in terra. ita annihilant penitus ifernalibz. vnde psal. Deficiant peccatores a terra. et iniqui ita vt non sint. Talis fuit defectus herodis. qui post multas miserias languorū deficit a dulcitione gentium. vnde isa. 16. Finitus est puluis. consummatus est miser deficit qui dulcabit terram. Sed moeſ istorum que preciosa dicitur esse in aspectu dñi. iuxta psal. non est eorum defectus. sed profectus. vnde apo. ad phili. 1. Quidam vivere christus est et mori. lucrum esse em̄ cum dñi isto multo melius ē. quod verbum per tractans beatus ambro. in de bono mortis sic dicit. Lucrum est euallis incrementa peccati. lucrum fugisse deteriora. ad meliora transisse. Et in eodem dicit. qz manet anima post mortem. nec morte perdit bonum eius sed augetur. quia non impedimento

xvii

corporis retardat sed libere operat que sua sunt. Secundo defun/
 ctus dicit h[ab]et i[st]i. quasi deorsum existens a functione vite. quod
 malis hominibus recte auenit. qui priuati officio vite. ad inferio/
 ra descendunt. de quibus dicit exo. 16. Descenderunt in profundū
 quasi lapis. psal. Conuertant peccatores in infernum. mors aut
 iustorū destensus non est. sed ascensus ad celestia. vnde canti. 8.
 de anima iusti dicit. Que est ista que ascendit p[er] desertū sicut vir/
 gula sumi. et ideo in tumba beati gre. sic legit esse scriptū. Su/
 scipe terra tuū corpus de corpore sumptū et reddē quod vales
 viuificante deo. spiritus astra petit. leti nūlūra nocebunt. cui iu/
 re alterius moes magis ipsa vita est. Tercio defundus dicit h[ab]et
 papiam quia vite sit officio depositus. Vere propter hoc cū mo/
 riunt mali homines defundi debent dīci. q[ui] ita priuant vite pre/
 sentis munere. q[ui] merito suoꝝ peccatorū eterne mortis damna
 asecunt. vnde ro. 6. Stipendia peccati mors. et ideo iuxta vul/
 gare dīctū. ipsi moriuntē anima et carne. priuant etiam in mo/
 te quibuscūq[ue] potestatū honorib[us]. qm̄ siue reges fuerint siue mi/
 lites. aut duces. vel principes. omnia tunc deficiunt. et maiores
 que vñq[ue] sperant habere. est honor sepulture. qui cū hoc quod
 modicū durat. est etiā honor sine utilitate. vnde legit barud.
 3. Vbi sunt principes gentiū. et qui dñianū sup bellūas que sunt
 sup terram. & qui in aib[us] celi ludunt. qui argentū thlsaurisant
 et aurum in quo fidunt homines. et non ē finis acquisitionis
 eoꝝ. qui argenti fabricant. et solliciti sūt nec est inuentio ope/
 rum illoꝝ. Et respondet propheta quid sit factum de illis diuersis.
 Exterminati sunt et ad inferos descenderunt. et alij in loco illo/
 rum surrexerunt. D Sed non est talis mors iustorū. qm̄ ipsi
 nullo viuendi priuant officio. qm̄ p[er] morteꝝ corporis transseran/
 tur in terram viuentū ad dñm. scz apud quem est fons vite. d
 quo dicit psal. Sicut anima mea ad deum fonte viuum. qm̄ ve/
 niam et apparebo ante faciem dei. Ite non priuant sancti p[er] mo/
 tem honestis officiis vite presentis. qm̄ si aliqui fuerunt regeꝝ.
 bene regendo seiplos. regnabunt in celis. vnde apoc. 5. If ecisti
 nos deo nostro regnū. et regnabimus sup terram. Ite qui labo/
 rauerunt in vita presenti. sicut boni milites ch[risti]. qm̄ milicia ē
 vita hominis sup terram. job. 7. Introducent in celestem milici/
 am. de qua lob. 25. Nunquid est numerus militum eius. vnde
 4. re. 6. dicit. Milites & centuriones introduxit ad se in templū
 dñi. Ite qui fuerunt principes benigni. collocauerunt cum prima/
 pilo celestis curie. vt sedeant cū principib[us]. et solū glorie tene/
 ant. 1. re. 2. vnde psal. Principes populoꝝ aggregati sunt cū deo

Bz 4

Sexto

abraham. Item qui fuerunt dominatores viciorum dominabantur populis. ut habetur in li. sapi. unde psal. Dominabantur eorum iusti in matutino. Item qui fuerunt iusti iudices iudicantes terrena esse pro celestibus esse contemnenda. sedebunt super sedes iudicantes duodecim tribus israhel. unde sapi. 3. de iustis dicitur. iudicabunt nationes. Item qui fuerunt veri doctores. scilicet sancti predicatorum fulgebunt velut splendor firmamenti et qui ad iusticias erudiunt plurimos. lucubunt quia si stelle in perpetuas eternitates ut dicitur dan. 12. c. Item qui temporalium fuerint prudentes dispensatores distribuentes ea pauperibus. habebunt eternam iustitiam. et meritum in gloria exultatum. unde psal. Dispersit dedit pauperibus iustitia eius manet in seculum seculi. cornu eius exaltabitur in gloria. Itaque viri sancti per mortem non deficiunt. sed proficiunt. non descendunt. sed ascendunt. vite non deponuntur officiis. sed apponuntur. Et ideo cum moriuntur non sunt defundi. quemadmodum de herode dicitur: defuncto herode: E Secundo tangitur adactus angelicus: ecce: quasi sine moxa. Herode mortuo: angelus dominus: ipse est ille angelus. qui primo ioseph monuit ut fugeret. nunc monet ut reuertatur. fuit enim missus a deo. ut omnem viam prepararet ante christum. et ideo admonitioni ipsius obediendum erat. Vnde exo. 23. Ecce ego mitto angelum meum qui precedat te. et custodiat in via. et introducat ad locum quem paraui. obserua eum et audi vocem eius: apparuit: itaque ut eum per imaginationem videret: in somnis ioseph in egypto: ubi manserat. 7. annis. nam. 30. anno regni herodis christus in egyptum fugit. Quotius est herodes. 37. anno regni sui. ita qd christus erat. 7. annorum. Nota qd sicut in somnis admonuit angelus ioseph ut in egyptum fugeret ita in somnis illi apparuit ut rediret ut iterate visionis modus verae esse visionem innueret. Tercio ponitur mandatum diuinum. quia non solum apparuit illi angelus ut ab eo cognosceretur sed etiam de agendis circa puerum eum instruxit. ut potuisse dicere illud iob. 4. Imago oczam oculis meis. et vocem eius quasi aure leonis audiui. Nota qd ioseph non reduxisset christum de egypto. nisi habuisset responsum angelicum. Sic enim dixit angelus. Fuge in egyptum et esto ibi usqz dum dicam tibi. mat. 2. Tardauit autem angelus multo tempore. quia septem annis. et ideo rogauit ut iterum veniret angelus. qui eum instrueret unde poterat orare illud. Iudicium. 13. Oblecro domine. vt vir dei quem misisti veniat iterum. et doceat nos quid facere debemus.

mus de puer. **S** Deinde ponuntur tria. que illi mandat angelus. Primum est. ut relinquat terram egipci: Surge scilicet hinc. non tam corporis habitatione. q̄ etiam affectu mentis. non quemadmodum filij israhel. qui recesserunt de egypto corpore sed non corde. dicentes illud numeri. 11. Quis dabit nobis ad vescendum carnes. recordamur piscium quos comedebamus in egypto gratis. in mente veniunt nobis cucumeres. & pepones porrigere et allea. Secundum preceptum est: et ait puerum: glosa. Non filium tuum: a matrem eius: Hec est illa mater de qua eccl. 24. Ego mater pulchre dilectionis. virginalis sc̄z mundicie. vnde dixit. Quomodo sicut istud quoniam virum non cognosco. Et timoris verecundie. quia turbatus est in sermone angelico. et agnitionis modeste prudentie. quia cogitabat qualis esset illa salutatio. et sancte spei incarnationis. diuine. cum dixit. fiat mihi h̄m verbum tuum. Verbum preceptum est. et vade in terram israhel. Sed h̄m glosam non determinat angelus locum. ut iterum reuertatur. et ex frequenti alacritatione ioseph reddatur certior. Vel alia ratio est. quia non fuit missus christus. nisi ad oves que perierant domus israhel. Ideo illuc hortatur angelus ioseph ut reuertatur. Nota. q̄ sicut moyses admonitus est ut eduxeret populus inde eorum de terra egypci in terram israhel. apparente sibi angelo. Ita similiter modo admonitus est ioseph per angelum. ut puerum Ihesum de egypto in terram israhel induceret. Quoniam incipiebat iam puer crescere. ut per eum ostenderet deus mirabilia. lu. 1. Suscepit israhel puerum suum. recordatus misericordie sue. **G** Quarto ponitur causa reditus: Defundi sunt enim: cūcūs mōes tui sunt q̄ possent christum occidere. ita q̄ spe sua frustrati sunt. vnde sapient. 3. capitulo. Si celerius defuncti fuerint. non habebunt spem: qui querebant animam pueri: id est vitam pueri. ut perderent. Vnde psalmista. Synagoga potentium quesierunt animam meam. sed in vanum. quia nihil profecerunt. vnde psalmista. Ipsi vero in vanum quesierunt animam meam. introibunt in inferiora terre. tradentur in manus ē. quia definiti sunt. Nota. q̄ dei prouidentia dies malorum abbreviantur. ut fideles ab eorum persecutionibus liberentur. Matth. vicesimoquarto capitulo. Propter electos meos abbreviabantur dies illi. Ita etiam dies vite Herodis et aliorum ceterorum querentium dominum nostrum ihesum christum. perdere defecerunt in vanitate sua. Et autem eorum cum festinatione. quantum puer dominus noster Ihesus Christus ad terram israhel

Secundo

rediret. Sed querit quō sanctus euangelista dicit illos esse defundos. qui querebant in plurali animā pueri. cū solus herodes hunc legat quesiuisse. mat. 2. Futurū est ēm ut herodes querat puerū ad p̄dendum eum. Itē cum solus herodes legat esse defundus. quō dicit defundi sunt in plurali. Ad primū dicendū est. q̄ licet herodes principaliter quereret puerū vt perderet. iniqua tñ plebs fauebat regi. vnde mat. 2. dicit. q̄ audiēs herodes nativitatē christi. turbatus est & omnis hierosolima cū illo. & ideo fortasse multi vt placebant regi obseruabant si starent aliquid d̄ christo vt nuncuarent ei vel occiderent. Qualis ēm est rex dñi / tatis. tales et inhabitantes in ea. eccl. 10. Ad secundū dicens q̄ solus herodes. quia erat principalis in facto nominat. vel q̄ mors principū magis notatur q̄ ceterorū. Eo aut̄ mortuo. defundi sunt omnes qui querebant animā pueri. vel quia omnes defuerunt ab inquisitione christi. aut quia vere ita factū est de iudicio dei. vt omnes qui machinati sunt in morte christi. infra illud tempus. 7. anno 32. simul cū herode et ipsi morerent. exo. 4. Mortui sunt qui querebant animā tuā.

Secunda pars.

Secundo cum dicit: qui surgens: tangit humanum obsequium. et duo facit. Primo ponit quomodo ioseph impleuit mandatum obsequium. dixerat illi angelus surge. et hic dicit: qui surgens: de terra egip̄i

vt sollicite preberet christo obsequium. ro. 12. Sollicitudine non pigri. spiritu ferentes. dñi seruientes. et ideo in sollicitudine quiescere non potuit. vt dicit hie. 49. quin statim ad mandatum angelicū implendum surgerebet. Secundo dixerat ei angelus. accipe puerū et matrem eius. quod ipse adimpleuit. quia: accepit: reuerenter: puerū non tanq̄ pater. sed velut nutricius diligens. exo. 2. Accipe puerū istum et nutri. mihi ego dabo tibi mercudem tuā. et matrem eius velut maritus et comes obsequiosus. rationabile ēm est. vt maritus sit obsequiosus. comes uxoris. ro. 12. Rationabile obsequium vestrum. 3 Tertio dixerat ei angelus. vade in terraz israel. quod ipse adimplenit vnde subdit: et venit in terrā israel: aggei. 2. Veniet desideratus annus gentib⁹. et ideo aduentus eius erat indecisus suscipiens cū gaudio. vñ zach. 2. Gaudet et letare filia sion. ecce veio ego. et habitabo in medio tui. Nō q̄ terra israel aliquā acapit p̄ tota terra p̄missionis q̄ data est in sorte. 12. tribubo aliquā accipit spālit p̄ terra. 10. tribubū duob⁹ reliq⁹ tribub⁹ inde & benia misericordia terra iuda q̄ dimisso int̄ indeā & israel sub robō pp̄ p̄ca